

Білоус Валентина Степанівна, директор бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Традиційні та інноваційні форми краєзнавчої роботи в бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Краєзнавча діяльність бібліотеки – складова бібліотечного краєзнавства, включає специфіку формування краєзнавчого фонду, відображення його в довідковому апараті бібліотеки, організацію обслуговування користувачів, краєзнавчу бібліографічно-інформаційну діяльність, науково-дослідну діяльність бібліотеки.

Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського використовує традиційні та активно впроваджує інноваційні методи і форми поширення краєзнавчих знань. Вивчення історії свого народу, його звичаїв, культури, національних та етнічних проблем свого краю, виховання патріотизму у нової студентської генерації вимагає поглиблення змісту краєзнавчої роботи у бібліотеці вищого навчального закладу.

Першочергове значення в зв'язку з цим надається формуванню та збереженню фонду краєзнавчої літератури. Краєзнавчий фонд є документальною базою краєзнавчої діяльності бібліотеки. Комплектування краєзнавчого фонду в бібліотеці педуніверситету здійснюється відповідно до загальної методики аналізу документного потоку, виявлення, відбору та замовлення краєзнавчих документів з урахуванням критеріїв їх краєзнавчої цінності.

Краєзнавчий фонд бібліотеки є універсальним за змістом, він комплектується з усіх галузей знання та відображає життя Вінницької області. Це – офіційні та директивні документи, наукова, науково-популярна, виробнича, навчальна, художня, дитяча література, енциклопедичні, довідкові, інформаційні та бібліографічні видання.

Специфічною особливістю краєзнавчого фонду університетської бібліотеки є їх спрямованість на задоволення науково-дослідницьких, навчальних і викладацьких краєзнавчих потреб. Склад фонду визначається профілем вищого навчального закладу. Окрім власне краєзнавчих документів в бібліотеці зосереджуються видання університету, праці студентів, викладачів і співробітників, а також документи, що містять відомості про навчальний заклад, життя і творчість співробітників. Пріоритети щодо комплектування фонду надаються педагогічній та психологічній тематиці.

Активно співпрацює бібліотека з просвітянами, підтримує зв'язки з Вінницькою Національною краєзнавчою Спілкою.

Важливим джерелом інформації про літературу, історію та культуру нашого краю є місцеві періодичні видання “Вінницька газета”, “Вінниччина” та додатки, а також газети “Освіта Вінниччини”, “Місто”, “Вінницькі відомості”, “РІА”, “33 канал”, “Молодіжна газета Вінниччини”. Ще одним джерелом інформації краєзнавчого характеру є університетська газета “Педагог” та студентська «Територія», на сторінках цих видань постійно висвітлюється діяльність університету та бібліотеки.

За своїм складом краєзнавчий фонд бібліотеки є багатовидовим: це книги, брошури, плакати, листівки, карти, автореферати дисертацій викладачів, неопубліковані матеріали – методичні видання, роздруковані копіювальною технікою, електронні ресурси. Щорічно фонд поповнюється науковими записками ВДПУ, збірниками матеріалів обласних історико-краєзнавчих конференцій, які користуються великим попитом.

Бібліотека педуніверситету, використовуючи краєзнавчі бібліотечно-бібліографічні ресурси, зосереджує своє зусилля на наданні користувачам інформації про національні, етнічні, природничо-географічні, культурно-історичні, мовні традиції краю.

Краєзнавчий фонд бібліотеки, в першу чергу, має забезпечити навчально-виховний процес та дослідницьку роботу науковців,

краєзнавців, допомогти в роботі освітянам – викладачам університету, молодим науковцям, студентам-дипломникам.

Важливою ділянкою роботи бібліотеки педуніверситету є видавнича справа. Бібліотекою видані бібліографічні та біобібліографічні покажчики науковців університету (Б.А. Буяльського, Г.С. Тарасенко та ін.). З досвіду краєзнавчої роботи в бібліотеці видано брошуру «Краєзнавча робота в бібліотеці ВДПУ». Бібліотека видає бібліографічний покажчик наукових праць викладачів ВДПУ ім. М.М. Коцюбинського. Уже видано п'ять випусків, які охоплюють наукові праці за період з 1970 до 2006 рр.

Література краєзнавчої тематики відображена в систематичному каталозі бібліотеки в розділах «Історія Вінницької області», «Географія Вінницької області», «Література Вінниччини». Виділена рубрика «Вінницька область». Статті з періодичних видань відображені у відповідних розділах систематичної картотеки статей.

Бібліотека приймає активну участь у всіх краєзнавчих заходах, які відбуваються в університеті. Для пропаганди документів краєзнавчого характеру, відображення цієї тематики, виховання в студентів шанобливого патріотичного ставлення до рідного краю в нашій бібліотеці використовуються різноманітні форми й методи бібліотечної роботи, проводиться значна культурно-просвітницька діяльність. Організуються тематичні виставки «Різдвяно-новорічні передзвони на Поділлі», «А в серці тільки ти, Єдиний мій коханий рідний край» (про природу Поділля), «Село моє, душа моя, розрада, Пракорінь мій, колиска й джерело» (подільське село); тематичні перегляди: «Вінниччина: минуле та сьогодення», «Літопис рідного краю», «Мовна палітра Вінниччини».

Поряд з традиційними формами краєзнавчої діяльності в бібліотеці педуніверситету активно впроваджуються інноваційні технології, формуються електронні ресурси краєзнавчої тематики. При формуванні бази даних (БД) електронного каталогу (ЕК) бібліотеки, серед пошукових термінів АБІС ІРБІС виділяються «Географічні підзаголовки» та «Географічні рубрики», зокрема «Вінниччина», «Поділля», «Вінниця»,

«Вінницька обл.» з підрубриками для окремих міст, районів та сіл. В біографічній БД «Авторитетний файл індивідуальних авторів» сформовано документи з короткими біографічними даними та інформацією про творчість подільських авторів, з приміткою каталогізатора «Подільські автори» (А.П.Звірик, В.І. Мельник, В.П. Сторожук, В.Д. Остапов, М.М. Потупейко та ін.). В електронному варіанті створені БД «Праці викладачів» (понад 14 тис. записів), «Дисертації. Автореферати дисертацій» (близько 1 тис. записів). В БД «Повнотекстові видання» вносяться та виділяються пошуковими мовами краєзнавчі документи.

В бібліотеці формується архів повнотекстових документів «Вінниччина в Інтернеті». Інформація комплектується за темами: «Історичне краєзнавство», «Географічне краєзнавство», «Культура Поділля», «Мистецтво Поділля». На сайті бібліотеки широко висвітлюється краєзнавча інформація, розташовано постійно діючу віртуальну виставку «Михайло Михайлович Коцюбинський», розміщено коротку історичну довідку про бібліотеку, фото-галерею бібліотеки, де висвітлено яскраві моменти сьогодення бібліотеки та університету. Інтернет-навігатор сайту бібліотеки включає рубрику «Вінниччина в Інтернеті». Серед віртуальних виставок, що розміщуються на сайті бібліотеки: «До 95-річчя Вінницького державного педагогічного університету», «Бібліотеці ВДПУ-95», «До 60-х роковин голодомору». Бібліотекарі надають довідки краєзнавчої тематики на основі ЕК, серед яких: «Історія Вінницького трамваю», «Знамениті люди Вінниччини», «Культура Поділля кінця ХІХ - поч. ХХ ст.».

Бібліотека – не лише духовний осередок, а й матеріальний об'єкт історії та культури краю. Велика увага приділяється вивченню історії самої бібліотеки.

Бібліотека ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, як органічна та невід'ємна складова навчального закладу, пройшла довгий та складний шлях, зробила важливий внесок у його розбудову. У 2013 році бібліотека педуніверситету святкуватиме перше 100-ліття. Працівники багатьох

поколінь бібліотеки вздовж десятиліть проводили невтомну й подвижницьку працю, спрямовану на охорону писемної культури нашого народу, відродження духовності та історичної пам'яті.

Література:

Кучерява Н. Сучасні напрямки краєзнавчої роботи у наукових бібліотеках / Н. Кучерява, Н. Полянська // Бібл. форум України. – 2005. – № 3. – С.53-55.

Кушнарєнко Н.М. Бібліотечне краєзнавство : підручник / Н.М. Кушнарєнко. – К. : Знання, 2007, – 502 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

Шевченко І. Розвиток бібліотечного краєзнавства України: освітній вимір / І. Шевченко // Бібліотечна планета. – 2008. – № 2. – С.37-38.